

DT2006 – Käymäläseminaari 2006 18.8.2006

Matti Lehtomäki ”Kompostinkäyttäjän päiväkirja”

Raini Kiukas koonnut Matti Lehtomäen puheenvuorosta ja Matin päiväkirjasta yhteenvedon. Matin ja hänen perheensä omakotitalo sijaitsee Lempäälässä keskustan ulkopuolella lähellä Tampereen rajaa. Heillä on käytössään Clivus -mallinen viettopohjallinen säiliökäymälä, jossa istuimia on kahdessa kerroksessa. Myös keittiöstä johtaa kuilu säiliöön. Matti on koulutukseltaan mikrobiologi. Matti on myös kätevä käsistään, joten aktiivinen osallistuminen oman talon rakentamisessa oli varsin luonnollinen asia. Päiväkirja taas harrastus, josta meille kaikille on nyt suurta hyötyä

Matin asuinalueelle on tulossa Vuoreksen kaavoituksen ja sen toteutumisen myötä kunnallinen verkosto. Liittyminen verkostoon lienee pakollista....

13.2.1979 Terveystarkastajan lausunto omakotitalon rakennusluvasta; vesikäymäläjätevedet saa johtaa umpikaivoon tai rakentaa muu vastaava käymälä, josta jätevesiä ei lasketa maastoon.

7.7.79 Espoolaisten ystäviemme yllytyksestä aloin vaimoni kanssa vakavasti harkita kompostikäymälää suunnitteilla olevaan kotiimme

5.9.79 Saatiin tarjous kompostikäymälöistä ja varusteista. Hinta hirvittää, mutta ajatus viehättää edelleen.

14.4.81 Rakennuslupa tuli

13.5.81 Monttua lettiin kaivaa, kaivuri juuttui kevätripulilla olevaan ketunkuraan. Kesästä ennustetaan sateista rakentajan painajaista. Talon elementtitilaus on tehty. Kompostikäymäläjärjestelyt otettiin huomioon niin hyvin kuin se saatujen kuvien ja kaavioiden mukaan oli mahdollista.

24.7.81 Kellarikerroksen kattolaatat nostettiin paikoilleen. Ohjeet eivät olleet menneet perille. Aukot kompostikäymälää varten olivat väärän kokoisia ja väärissä paikoissa. Täytynee paikata ja piikata.

20.10.81 Rakentelin kellarikerrokseen tukevan viiston tason, jonka päälle kompostisäiliö asennettiin. kevyehkö säiliö liikkui kahteen pekkaan melko helposti.

25.10.81 Viimeistelin yläkerran istuimen syöksyputkien lasikuituliitokset ja asensin katolle johtavan suoran tuuletusputken.

30.10.81 Sain valmiiksi käymälätilojen lattiat.

3.11.81 Hain Lielahden sellutehtaalta peräkärnyllisen jäätyneitä kuoriketta ja pohjustin kompostorin (suursäiliön) kuorella ja pihapellosta irrotetuilla jäätyneillä savimultakokkareilla.

21.5.82 Eilen oli muuttopäivä. Kompostikäymälä oli talven ajan vain rakentajan käytössä, joten hämmästelinkin suuresti keräilyosastoon kertynyttä suurta nestemäärää. Neste oli tummaa ja lähes hajutonta. Valtaosa nesteestä oli varmaan jäätyneen mullan

ja kuoren sulamisvesiä. Pohjustukseen olisi pitänyt hankkia kuivaa turvetta tai vastaavaa. Ensimmäinen havaittu virhe säiliössä oli tyhjennyskanavan puute. Tyhjensin säiliön sankomenetelmällä ja porasin viipymättä reiän keräilylokeron alaosaan, josta ylimääräinen neste voitaisiin letkun kautta poistaa.

23.7.82 Meitä odotti murheellinen näky, kun kotiuduimme parin viikon Lapinretkeltä. Miljoona karpästä oli vallannut talomme!! Suruttoman myrkyttelyn ja tuuletuksen jälkeen etsin syytä kompostisäiliöstä. Se oli edelleen liian märkä ja ennen matkaa jätöksen olivat jääneet peittämättä kuivikkeella. Karpäset pääsivät munimaan ja sikiämään ihan rauhassa.

24.7.82 Hankin alan liikkeestä ystäväni ja opettajani Gunnel Garlbergin Helsingin yliopiston mikrobiologian laitoksella kehittämää ”Karpäsbakteeria”, joka estää toukkien kehittymisen. Lisäsin sitä kompostiin ohjeiden mukaan.

23.8.82 Olen tarkkaillut kompostia lähes päivittäin neljän viikon aikana ja lisännyt kuiviketta tarpeen mukaan 1-2 kertaas viikossa. Talousjätteistä osa on pudotettu käymäläistuimen kautta ja osa keittiön tiskipöytään asennetun kuilun kautta. Ei ongelmia. Perhe alkaa jo leppyä karpäsjupakan jälkeen.

27.8.82 Eilen oli varmaan kesän viimeinen hellepäivä. Painostava, hautova ja tyyni sää jatkui koko päivän. Tuuletusputken luonnollinen imu ei jaksanut toimia ja aamupäivällä sisälle levisi ummehtuneen makea kompostin tuoksu. Yläkerran ikkunat ja ovet sekä hormien pelti suljettiin. Tuuletus saatiin näin vähitellen toimimaan ja sääolosuhteetkin paranivat taas yöllä ukonilman jälkeen.

5.5.86 Viiden vuoden aikana on muutamina matalapaineisina päivinä kärsitty kompostin tunkkaisista tuoksuista. Eilen päätettiin hankkia pieni puhallin tuuletusputken pahojen päivien varalle. Tuuletin asennettiin yläpohjan ja vesikaton väliseen tilaan ja katkaisija yläkerran vessaan.

6.5.86 Tyhjensin kompostin keräilylokeron. Vuoden saldo oli puoli kottikärryllistä lähes mustaa kostean ruokamullan tapaista mössöä, josta ei erottanut juuri muita yksityiskohtia kuin pari kanan koipiluuta, kumipallo ja Lego-palikka. Kippasin kärryllisen pihapellon laitaan odottamaan kasvimaan kevätmuokkausta.

12.5.89 Jokakeväisen tyhjennyksen aikana huomasin, että keräilylokeron ja kompostisäiliön välinen seinä oli irronnut toisesta seinästä ja retkahtanut rivonnäköisesti vinoon samalla väliseinään kiinnitetyt ilmakourut olivat pudonneet alemmaksi. Messinkipultit olivat vuosien saatossa vähitellen hapettuneet ja syöpyneet poikki. Muutaman tunnin talkoilla ja auton tunkilla sain etuseinän jälleen ylös. Samalla yksi ilmakouruista äänestä päätellen irtosi ja katkesi. Lattaraudan ja haponkestävien pulttien avulla sain lokeron jälleen tyydyttävään kuntoon.

10.2.93 Oltuani vuoden verran yrittäjänä ympäristönsuojelualalla päätin ryhtyä edustamaan tuotetta, jonka tunnen ja johon luotan ja jolla kaiken järjen mukaan on kasvava kysyntä ympäristöasioihin heräilevässä Suomessa.

18.7.93 Tyttäremme rippijuhlissa oli väkeä tuvan ja pihan täydeltä. Vedetön vessa näyttää olevan edelleen suuren ihmetyksen aihe. Perheen nuorimmainen sai hääriä vakituisena kompostikäymäläneuvojana.

17.5.93 On jälleen sadonkorjuupäivä. Kompostorin korjaukset ovat kestäneet hyvin. Pöpöt voivat hyvin, tasapaino vallitsee kompostimaailmassa. Monentyyppistä palajin silminkin näkyvää mönkijää vilisee keräilylokeroissa. Pari kärpästäkin on harharetkellä ja juuttunut tiheään hämähäkinverkostoon. Jätöskeko istuinten alla on pysynyt jo vuosia suunnilleen samalla tasolla, noin puoli metriä syksyputken alareunasta.

Vuonna -94 keväänä tyhjennyksen yhteydessä (siis koko säiliö tyhjäksi) irronneet ilmakourut ja väliseinä poistettiin. Väliseinäksi asennettiin irrotettava levy. Uusi turve-kuorikepohjustus asennettiin ennen uutta käyttöä.

Tämän jälkeen käyttö ilman suurempia murheita. Turvetta laitetaan kerran – kaksi viikossa.

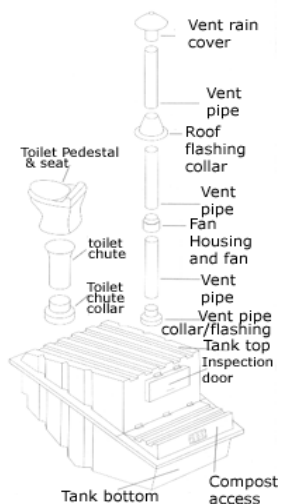
2002 Sama tyhjennysoperaatio uusiksi. Noin 2008 vielä yksi tyhjennys ennen vesihuollon tuloa...

Neljännesvuosisataisen kuivakäymälän kokemuksella Matin teesit:

1. Kuivakäymälä suunnittelu jo rakennusvaiheessa mukaan
2. Iso säiliö (2-4 m³) → tyhjennysväli 5-10 vuotta
3. Suora ilmanvaihtoputki
4. Poistoimuri varmuudeksi
5. Nesteenpoisto → talteenotto → lannoitus
6. Helposti tyhjennettävissä
7. Yksinkertainen säiliö, kiinteän aineen valumista ja tyhjentämistä estävät ilmakourut ovat turhia
8. Kiinteän aineen jälkikompostointi n vuosi → kasvimaalle

Matin toiveet:

- säiliö/laittevalmistajat hyödyntäkää käyttäjienkokemuksia
- kalustevalmistus ajan tasalle

Periaatekuva Matin ja perheensä käytössä olevasta ratkaisusta.